

ZOFIA NOGALSKA

ur. 1927; Sieciechów

Miejsce i czas wydarzeń	Puławy, II wojna światowa
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów; Puławy; II wojna światowa; Żydzi w Puławach; Żydzi puławscy; okupacja niemiecka; okupacja hitlerowska; getto w Puławach; getto puławskie; ulica Gdańska; likwidacja getta w Puławach; deportacja Żydów puławskich; Poniatowa

Getto w Puławach

Getto zrobili tutaj jak jest ta szkoła przy Gdańskiej, taki stary budynek. To tam powygradzali to wszystko, bo tam mieszkało też dużo Żydów, przy tej Gdańskiej, masę Żydów było i tu mieszkali. To oni ich tam poskupili, w tym i ogrodzili, i nie wolno im było wychodzić poza to ogrodzenie. Ale to krótko trwało. Już nie pamiętam na jaki okres, jakie miesiące, bo oni stamtąd ich wywozili do Poniatowej. Tam zrobili całe skupisko, nie wiem, czy oprócz Puław, to chyba jeszcze skądinąd ich sprowadzali. Ja nie wiem skąd. Ale w każdym razie tam wywozili. A tam jak zrobili, ja nie wiem, nie widziałam tamtego.

Jakieś wozy brali. Pędzili ich podobno trochę. Człowiek nie chodził, bo po prostu bał się. Bo nie dość, że ten zgiełk, krzyk, ci Niemcy ich bili. Nie można było na to wszystko patrzeć. Ale jakimiś samochodami, jakimiś chyba wozami jeszcze jakoś tak. W każdym razie byle jak, aby ich napchać tylko. Ale ten zgiełk, ten krzyk, ten płacz, to po prostu nie do zniesienia było to wszystko. To był strasznie przykry widok.

A tych co się znało, to nie wiem. Na przykład Gold, na tyle nie pamiętam. Czy oni do tego getta też ich zapędzili czy stąd ich wozili. Czy one gdzieś uciekły? Już nie pamiętam jak to z tym było. Ale tamci, co mieszkali przy Gdańskiej; ci Żydzi, to tam właśnie zrobili getto, bo tam było duże skupisko tych Żydów. Tam ich wszystkich wpędzili razem, mieszkali jeden na drugim. To jest okropne, bardzo przykre. Człowiek wiele rzeczy widział. To jest nawet trudne do wspomnień. Przecież to był człowiek. Obojętnie jaki on był. Żyjący. A to był mróz, zima była. Wszystko tam powymarzało trochę.

Data i miejsce nagrania	2005-09-26, Puławy
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Karol Czajkowski
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"